

Liczebniki główne

Liczebniki główne określają liczbę osób, zwierząt lub rzeczy.

1	one	21	twenty-one
2	two	22	twenty-two
3	three	30	thirty
4	four	40	forty
5	five	50	fifty
6	six	60	sixty
7	seven	70	seventy
8	eight	80	eighty
9	nine	90	ninety
10	ten	100	a/one hundred
11	eleven	101	a/one hundred and one
12	twelve	110	a/one hundred and ten
13	thirteen	1,000	a/one thousand
14	fourteen	1,001	a/one thousand and one
15	fifteen		
16	sixteen		
17	seventeen	1,100	one thousand one hundred
18	eighteen		
19	nineteen	100,000	one hundred thousand
20	twenty	1,000,000	one million

Liczebniki porządkowe

Liczebniki porządkowe określają miejsce w szeregu.

1st	first	30th	thirtieth
2nd	second	40th	fortieth
3rd	third	50th	fiftieth
4th	fourth	60th	sixtieth
5th	fifth	70th	seventieth
6th	sixth	80th	eightieth
7th	seventh	90th	ninetieth
8th	eighth	100th	a/one hundredth
9th	ninth	101st	a/one hundred and first
10th	tenth	110th	a/one hundred and tenth
11th	eleventh	1,000th	a/one thousandth
12th	twelfth	1,001st	a/one thousand and first
13th	thirteenth	10,000th	ten thousandth
14th	fourteenth	100,000th	a/one hundred thousandth
15th	fifteenth		a/one millionth
16th	sixteenth		
17th	seventeenth		
18th	eighteenth		
19th	nineteenth		
20th	twentieth		
21st	twenty first		

1. Przeczytaj na głos działania matematyczne.

+ plus - minus = equals
 ÷ divided by x multiplied by

a) $250 + 312 = 562$
 b) $965 - 536 = 429$
 c) $360 \div 5 = 72$
 d) $1,600 \div 8 = 200$
 e) $863 \times 14 = 12,082$
 f) $961 \times 752 = 722,672$
 g) $12,000 \div 8 = 1,500$
 h) $1,000,000 - 20,000 = 980,000$

2. Zapisz słownie liczebniki porządkowe.

a) 1st .....
 b) 13th .....
 c) 20th .....
 d) 36th .....
 e) 57th .....
 f) 74th .....
 g) 83rd .....
 h) 92nd .....

Podawanie daty

Podając słownie datę, zazwyczaj najpierw wymieniamy dzień miesiąca, potem miesiąc, a na końcu rok. Przed liczebnikiem porządkowym odnoszącym się do dnia miesiąca stawiamy przedimek określony *the*, natomiast między liczebnikiem porządkowym a nazwą miesiąca – przyimek *of*. Piszemy: *1/2/2018*, a mówimy: *the first of February two thousand and eighteen*.

3. Zapisz słownie daty i przeczytaj je na głos.

a) 5/2/2001 .....
 b) 30/12/2015 .....
 c) 15/9/1987 .....
 d) 10/3/1990 .....
 e) 13/4/2009 .....
 f) 1/1/2011 .....
 g) 23/6/1975 .....
 h) 17/1/2020 .....

Czas *present perfect*

Forma

Zdania twierdzące

I/you **have/ve** eaten. He/She/It **has/’s** eaten.
We/You/They **have/ve** eaten.

Zdania przeczące

I/You **have not/haven’t** eaten. He/She/It **has not/hasn’t** eaten. We/You/They **have not/haven’t** eaten.

Zdania pytające

Have I eaten? Has he/she/it eaten?
Have we/you/they eaten?

Krótkie odpowiedzi

Yes, I/you have. – No, I/you haven’t.
Yes, he/she/it **has**. – No, he/she/it **hasn’t**.
Yes, we/you/they **have**. – No, we/you/they **haven’t**.

Zastosowanie

Czasu *present perfect* (*have/has* + imiesłów bierny czasownika głównego) używamy:

- opisując czynności, które się wydarzyły w blizej nieokreślonym momencie w przeszłości. *They have bought a new house.* (Kiedy? Nie wiemy. Czas nie jest określony).
- opisując stany lub czynności, które się rozpoczęły w przeszłości i trwają w teraźniejszości (często używamy wówczas czasowników: **be, have, like, know** itp.). *We’ve had our canary for years.*
- opisując czynności dopiero co zakończone. *She has just come home from school.*
- opisując zdobyte doświadczenia. *I have been to Egypt many times.*
- z określeniami: *today, this morning/evening/week/month* itp., jeśli w chwili mówienia przedział czasowy, o którym mowa, trwa nadal. *We’ve been out twice this week.* (Tydzień się jeszcze nie skończył i możliwe, że wyjdziemy kolejny raz).
- opisując czynności, które się zakończyły niedawno, a ich skutki widzimy obecnie. *She’s broken her arm.* (Ma rękę w gipsie).

O określenia czasu używane z *present perfect*: *for, since, already, always, just, ever, never, so far, today, this week/month* itd., *how long, lately, recently, still, yet* (*yet* = już – w zdaniach pytających; *yet* = jeszcze – w zdaniach przeczących), *by now* itd.

Remember!

She has gone to Rome. (Jest w drodze do Rzymu lub właśnie tam przebywa). *She has been to Rome.* (Już wróciła). *She has been in Rome for five years.* (W tej chwili nadal przebywa w Rzymie).

4. Uzupełnij zdania wyrazami w nawiasach, wstawiając czasowniki w czasie *present perfect*.

a) X: ..... (you/ever/be) to a live music concert?
Y: Yes, many times. I ..... (**always/like**) seeing my favourite bands.

b) X: ..... (you/book) your ticket to China yet?
Y: No, I haven’t. I ..... (**decide**) to go to Japan instead.

c) X: ..... (the girls/arrive) yet?
Y: No, they are arriving tomorrow.

d) X: Paul ..... (just/return) from holiday.
Y: Oh, I thought he came back last week.

5. Zakreśl właściwą odpowiedź.

a) Has Susan arrived from Scotland .....?
A last night B yet C ever

b) We have ..... been to Thailand.
A ever B never C yet

c) They have done all sorts of exciting things ..... .
A yesterday B since Monday C ever

d) I have been really busy ..... the last two months.
A for B ever C since

e) She has been in Hawaii ..... .
A since last year B last year C so far

f) He hasn’t seen Olivia ..... last month.
A in B for C since

g) I have ..... read that book.
A already B for C yet

h) We haven’t seen that film ..... .
A yet B so far C just

6. Przekształć zdania, używając wyrazów w nawiasach.

- a) I last saw her a week ago. (for) .....
- b) That's the best film ever. (never) .....
- c) When did they move to Gdańsk? (ago) .....
- d) They haven't visited Malta before. (first) .....
- e) He is still reading the book. (finished) .....
- f) I started learning English in 2005. (since) .....

Czasy *past simple* i *present perfect*

Czasu *past simple* używamy do opisywania:

- czynności, które się wydarzyły w podanym momencie w przeszłości: *I went to the gym yesterday.* (Kiedy? Wczoraj). ALE *I've been to the gym.* (Czas nie jest sprecyzowany).
- czynności, które się rozpoczęły i zakończyły w przeszłości. *Christie lived in Poland for two years.* (Christie mieszkała w Polsce dwa lata, ale potem wyjechała i już tu nie mieszka). ALE *Christie has lived in Poland for two years.* (Christie nadal mieszka w Polsce).
- czynności, które nastąpiły w przeszłości jedna po drugiej. *First, they thanked us and then they left.*
- przeszłych wydarzeń, które się już nie powtórzą. *Shakespeare wrote "A Midsummer Night's Dream".*

7. Wybierz poprawną formę czasownika.

- a) Mr Wilson **won** / **has won** a lottery last year.
- b) **Have you known** / **Did you know** Brian since childhood?
- c) **I didn't see** / **haven't seen** my grandparents for ages.
- d) When **has he moved** / **did he move** out?
- e) Susan **has had** / **had** a lot of friends when she was a young girl.
- f) Our neighbours **borrowed** / **have borrowed** our lawn-mower a few days ago.
- g) Mrs Perkins **worked** / **has worked** in the factory since 1978.
- h) My boss **has been** / **was** on holiday for two weeks now.
- i) What **did you eat** / **have you eaten** for lunch yesterday?
- j) How long **has Tom stayed** / **did Tom stay** abroad now?
- k) I'm sorry I **haven't finished** / **didn't finish** writing the report yet.
- l) People **have worn** / **wore** different clothes in the sixties.
- m) 'Has Cindy **returned** / **Did Cindy return** from the trip?' 'No, not yet.'
- n) We **decided** / **have decided** to build a new house next year.
- o) **Did you ever study** / **Have you ever studied** foreign languages?
- p) We **didn't go** / **haven't gone** to the new gallery yet.

8. Uzupełnij zdania poprawną formą czasownika.

- a) **MAKE** They ..... shoes in this factory for years.
The children ..... too much noise last night.
- b) **REPAIR** My husband ..... the iron a few days ago.
I'm sorry we ..... your car yet.
- c) **BUY** When ..... (Ben) this house?
Nobody ..... this piece of land yet.
- d) **TEACH** Two years ago, Mr Keaton ..... us English.
How long ..... (Mr Lee) in your school?

e) **TURN OFF** ..... (you) the TV before going to bed last night?
 It's dark here. Somebody ..... the lights

f) **BOOK** We ..... a room for you, sir. When are you arriving?
 I ..... a seat but I didn't go to see the game.

g) **FAIL** John ..... his maths test last week.
 How many exams ..... (George) so far?

h) **SWIM** ..... (you / ever) in the ocean?
 Last holiday, we ..... in the sea a lot.

Czas *past perfect*

Forma

Zdania twierdzące

I/You **had left**. He/She/It **had left**.
 We/You/They **had left**.

Zdania przeciążające

I/You **had not/hadn't left**.
 He/She/It **had not/hadn't left**.
 We/You/They **had not/hadn't left**.

Zdania pytające

Had I/you left? Had he/she/it left?
Had we/you/they left?

Krótkie odpowiedzi

Yes, I/You had. – **No, I/You hadn't.**
Yes, he/she/it had. – **No, he/she/it hadn't.**
Yes, we/you/they had. – **No, we/you/they hadn't.**

Zastosowanie

Czasu *past perfect* (*had* + imiesłów bierny czasownika głównego) używamy:

- do opisywania czynności, która miała miejsce przed inną czynnością lub określonym momentem w przeszłości.
Mum had cooked dinner by 7:00 pm. She had learnt to speak German before she moved to Frankfurt.
- do opisywania czynności, która się zakończyła, a jej skutki były widoczne w przeszłości. *She had done the washing up.* (Naczynia były czyste).

Określenia czasu używane z *past perfect*: *before, after, already, just, for, since, till/until, when, by the time, never* itd.

- jako odpowiednika czasu *present perfect* w odniesieniu do czynności przeszłych. Porównaj:
Jill wasn't at home. She had gone out. (Jill nie było w domu, bo wyszła).
Jill isn't at home. She has gone out. (Jill nie ma w domu, bo wyszła).

9. Uzupełnij zadania wyrazami w nawiasach, wstawiając czasowniki w czasie *past perfect*.

a) X: Did John and Alan miss the train?
 Y: Unfortunately, the train ..... (**leave**) by the time they got to the railway station.

b) X: ..... (**Julie/already/speak**) to the police when the photographers arrived?
 Y: Yes, she had.

c) **X:** Why was your boss angry with you?
Y: The meeting ..... **(just/start)** when my mobile rang.

d) **X:** Why are you so tired?
Y: Yesterday I waited until the kids ..... **(go)** to bed and then I started cleaning.

10. Dopusuj zakończenia zdań do ich początków.

the air traffic control had tried to contact him five times. after they had saved up enough money.
my friends hadn't called me in weeks. before their teacher told them to do a project on them.
by the time the police arrived. John had already left.

a) By the time the pilot landed the plane .....

b) When we arrived .....

c) The man had caught the thief .....

d) They bought a new car .....

e) Martha and Kelly had already heard about the ancient Greeks .....

f) I was very upset because .....

11. Wybierz właściwy wyraz.

a) We had just opened the window **when / by the time** the bird flew inside the room.

b) **Just / By the time** they arrived, the concert had started.

c) It had started to snow **before / until** we got home.

d) I had **already / by the time** made other plans when they invited me.

e) Peter had finished his homework **by the time / till** his favourite show on TV started.

f) Sally hadn't heard the news **after / until** Andrew told her.

g) Brian had **until / just** tidied his room when his mum walked in.

h) Simon had already left **when / till** Ann arrived.

12. Wybierz poprawną formę czasownika

a) Before you arrived, we **had eaten / ate** everything.

b) The survivors were hungry. They **didn't eat / hadn't eaten** anything for days.

c) Several days ago, we **had found / found** this dog in the park.

d) Where **did he live / had he lived** by the time he rented the flat?

e) My wife didn't go shopping on Saturday. I **had bought / bought** everything on Friday.

f) I was nervous at the border. I **was never / had never been** abroad before.

g) What **had you done / did you do** after school yesterday?

h) By the end of the 18th century, people **discovered / had discovered** all continents.

i) **Had Frank had / Did Frank have** much free time when he was a student?

j) It was sunny when we arrived. Before, it **rained / had rained** a lot.

k) By the end of the war, they **had made / made** more than five hundred of these fighter planes.

l) I bought a new computer because I **needed / had needed** one.